

# KYSELY VAMMAISIA HENKILÖITÄ KOSKEVAN SOSIAALIHUOLLON ERITYISLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISTA SELVITTÄVÄN TYÖRYHMÄN MUISTIOSTA (<http://stm.fi/lausuntopyynnot>)

Vastausaika 18.6.2015 9:33:11

## VALAS2015 2104Luonnos

### 1. Taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

1. Vastaajatahon virallinen nimi:	2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi:	3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot:	4. Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitelmissä:	5. Toimielimen nimi:
Kehitysvammaliitto ry	vaikuttamistoiminnan päällikkö Marika Ahlstén	toiminnanjohtaja Marianna Ohtonen	15.6.2015	Kehitysvammaliiton liittohallitus

### 2. 6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1



### 3. 7. 1 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta. Onko säännöksen perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia ja missä sosiaalihoitolakia?

Vastaajien määrä: 1



### 4. 8. 1 §:n 2 momentissa säädetään lain soveltamisalan rajauksesta, jonka mukaan lakia ei sovellettaisi henkilöön, jonka toimintakyky on heikentynyt pääasiassa ikääntymiseen liittyvien sairauksien ja toimintarajoitteiden johdosta. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



## 5. 9. 2 §:ssä säädetään lain tarkoituksesta. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1



## 6. 10. Muita huomioita 1 luvun säännöksistä.

Vastaajien määrä: 1

### 1 § Soveltamisala

Vammaisia ihmisiä ei tule erotella heidän vammansa tai sairautensa laadun tai diagnoosin perusteella. Nykyisessä vammaispalvelulaissa vain vaikeavammaisiksi arvioituilla henkilöillä on subjektiivinen oikeus tiettyihin palveluihin. Lausuttavana oleva hallituksen esitysluonnos sen sijaan lähtee siitä, että diagnoosi tai vamman syntymekanismi eivät yksin kuvaa avun ja tuen tarvetta. Esitysluonnoksessa arvioinnin lähtökohtana on kaikkien vammaisryhmien osalta toimintarajoitteesta johtuva välttämätön ja toistuva avun tarve tavanomaisessa elämässä suoriutumisessa. Valittu lähtökohta on kehitys- ja puhevammaisten henkilöiden kannalta erittäin hyvä.

Pidämme avun ja tuen käsitteen laaja-alaista määrittelyä toimivana erityisesti siitä näkökulmasta, että myös hoito ja huolenpito sisältyvät avun ja tuen käsitteeseen.

Lapsen ja nuoren ikämääritelmä on nyky muodossaan kannatettava ja yhdenmukainen sosiaalihuoltolain vastaavan määritelmän kanssa. Kirjaus lapsen etua ja kuulemista koskevien säännösten soveltamisesta vammaiseen nuoreen on tärkeä, koska kehitysvammaisten lasten ja nuorten kehitys voi poiketa huomattavasti muista lapsista ja nuorista.

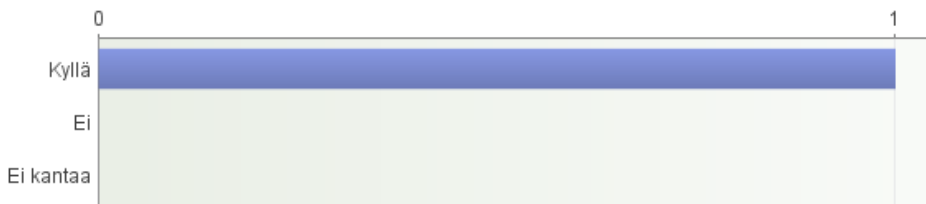
Pidämme lain soveltamisalan rajausta ikääntymiseen liittyvien sairauksien ja toimintarajoitteiden osalta välttämättömänä: lain sisältämien vammaispalvelujen tulee kohdentua nimenomaan vammaisiin ihmisiin. Soveltamisalan rajauksen konkretisoimiseksi yksityiskohtaisiin perusteluihin tarvitaan vielä lisäesimerkkejä, jotka selventävät rajausta ikääntymiseen liittyvien sairauksien ja toimintarajoitteiden osalta.

### 2 § Lain tarkoitus

4 kohtaan sisältyvä kirjaus "laadultaan hyvät palvelut" on palvelujen käyttäjien kannalta erittäin tärkeä. Laadultaan hyvän palvelun kriteerit on tarpeen määrittellä huolellisesti lain soveltamisohjeissa.

## 7. 11. 4 §:ssä säädetään vammaisen henkilön osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin ja palvelujen suunnitteluun sekä toteuttamiseen ja toteuttamisen seurantaan. Turvaako säännös asianmukaisesti vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet palvelujen järjestämiseen liittyvään valmisteluun ja päätöksentekoon?

Vastaajien määrä: 1



## 8. 12. 5 §:ssä säädetään palvelutarpeen arvioinnista. Turvaako säännös asianmukaisesti vammaisen henkilön vaikuttamismahdollisuudet palvelutarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa?

Vastaajien määrä: 1



## 9. 13. 5 §:n 2 momentissa säädetään palvelutarpeen arvioinnin toteuttamisesta tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Onko

## säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



## 10. 14. 5 §:n 3 momentissa säädetään palvelutarpeen arvioinnin aloittamisesta. Tarvitaanko erityissäännöstä, jolla poiketaan sosiaalihuoltolaissa säädetystä palvelutarpeen arvioinnin aloittamisen määräajoista?

Vastaajien määrä: 1



## 11. 15. Korvaavatko 2 luvun säännökset kattavasti voimassa olevat vammaispalvelulain ja kehitysvammalain säännökset palveluiden suunnittelusta ja päätöksenteosta?

Vastaajien määrä: 1



## 12. 16. Tarvitaanko 7 §:n mukainen erityissäännös päätöksenteosta?

Vastaajien määrä: 1



## 13. 17. Muita huomioita 2 luvun säännöksistä.

Vastaajien määrä: 1

- I Yleiskommentit
- 2 luku vahvistaa sosiaalihuoltolain asiakaslähtöisyyttä korostavaa otetta.

### 4 § Vammaisen henkilön osallistuminen

Vammaisen henkilön osallistumista koskeva säännös on kehitys- ja puhevammaisten henkilöiden kannalta erittäin tärkeä. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikaatiokeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä tahdon toteuttamisessa. Tämä vahvistaa kehitys- ja puhevammaisten ihmisten osallistumista omia palveluitaan koskevaan prosessiin.

### 5§ Palvelutarpeen arviointi

Säännöksessä on tarpeen vahvistaa vammaisen henkilön mahdollisuuksia osallistua palvelutarpeidensa arviointiin. Ehdotamme, että säännökseen lisätään velvoite

suorittaa palvelutarpeen arviointi sellaisella tavalla ja sellaisessa muodossa, että henkilö kykenee itse ymmärtämään arvioinnin tarkoituksen, toteutuksen ja tulokset. 4 § Vammaisen henkilön osallistuminen ei mielestämme tuo tätä riittävästi esille. Asia on erittäin tärkeä lasten ja nuorten kohdalla.

On olennaisen tärkeää, että palvelutarpeen arviointi toteutetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä ja aina silloin kun asiakas sitä haluaa. Jatkovalmistelun yhteydessä yksityiskohtaisissa perusteluissa tulee vielä tarkentaa monialaisuuden käsitteen määrittelyä (monialainen vs. moniammatillinen yhteistyö).

Yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 99, vasemmassa palstassa todetaan: "Yksinäiseltä henkilöltä puuttuu oman perheen antama apu...". Sana "yksinäinen" ei ole tässä yhteydessä onnistunut, ja se tulee korvata esimerkiksi ilmaisulla "Henkilöltä, jolta puuttuu oman perheen, sukulaisten, muiden omaisten tai läheisten antama apu..."

Pidämme kehitys- ja puhevammaisten henkilöiden kannalta tärkeänä, että aloitteen tekijänä palvelutarpeen selvittämisestä tai palvelujen saamisesta voi sosiaalihuoltolain 36 §:stä poiketen olla myös "muu henkilö taikka viranomainen".

#### 6 § Asiakassuunnitelma

Päällekkäisten ja limittäisten asiakassuunnitelmien välttämiseksi säännöksen tulee ohjata vahvemmin suunnittelukäytäntöön, jossa henkilölle muodostuu vain yksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitelma, jonka osana ovat erityispalvelut.

Säännöksessä on tarpeen vahvistaa vammaisen henkilön mahdollisuuksia osallistua asiakassuunnitelmansa laadintaan. Ehdotamme, että säännökseen lisätään velvoite suorittaa asiakassuunnitelman laadinta sellaisella tavalla ja sellaisessa muodossa, että henkilö kykenee itse ymmärtämään suunnitelman laadinnan tarkoituksen ja etenemisen. 4 § Vammaisen henkilön osallistuminen ei mielestämme tuo tätä riittävästi esille. Asia on erittäin tärkeä lasten ja nuorten kohdalla.

#### 8 § Palvelujen toteuttaminen

Säännös on tärkeä sen takaamiseksi, että palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman perusteella tehdyt päätökset toimeenpannaan siten, että palvelut myös käytännössä vastaavat henkilön yksilöllisiin tarpeisiin ja että yksilön oikeudet toteutuvat esim. mahdollisesta palvelujen kilpailutuksesta huolimatta.

### 14. 18. Esityksen tavoitteena on yhdistää nykyiset vammaispalveluja koskevat erityislait. Sisältääkö 9 § kattavasti vammaisuuden perusteella järjestettävät sosiaalihuollon erityispalvelut?

Vastaajien määrä: 1



### 15. 19. 10 §:ssä säädetty valmennus ja tuki on lakien yhteen sovittamisen perusteella esitetty uusi palvelu. Onko tarkoituksenmukaista, että vammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus tähän palveluun?

Vastaajien määrä: 1



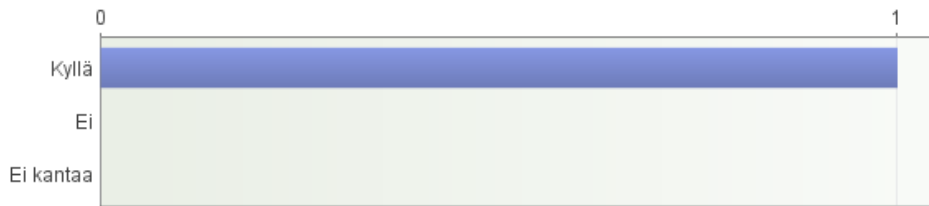
### 16. 20. 11 §:ssä säädetään henkilökohtaisesta avusta ja sen saamisen edellytyksistä. Onko nykyisen vammaispalvelulain voimavaraedellytyksen poistaminen tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1



### 17. 21. Selkeyttääkö 12 §:n ja 13 §:n sääntely henkilökohtaisen avun toteuttamista?

Vastaajien määrä: 1



18. 22. 14 §:n asumista tukevien palveluiden taustalla on nykyisen vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen sekä kehitysvammalain perusteella järjestettävät asumispalvelut. Asumista tukevien palvelujen tavoitteena on turvata asumiseen liittyvien palvelujen kehittäminen jatkossakin. Mahdollistaako säännös asumista tukevien palvelujen kehittämisen?

Vastaajien määrä: 1



19. 23. Turvaako 14 §:n 3 momentti riittävästi vammaisten lasten oikeudet?

Vastaajien määrä: 1



20. 24. 16 §:ssä säädetään lyhytaikaisesta huolenpidosta. Säännös korvaisi kehitysvammalain perusteella muuna hoitona ja huolenpitoa annettavat palvelut sekä vammaispalvelulain perusteella muuna palveluna annettavan lyhytaikaisen hoidon (tilapäishoito). Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



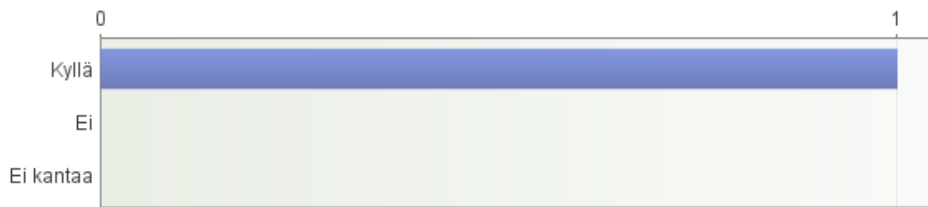
21. 25. Onko tarkoituksenmukaista, että vammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus lyhytaikaiseen huolenpitoon?

Vastaajien määrä: 1



22. 26. 17 §:ssä säädetään päiväaikaisesta toiminnasta. Palvelu vastaisi osin nykyistä vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa ja kehitysvammalain mukaista työ- ja päivätoimintaa sekä muuta hoitoa ja huolenpitoa. Päiväaikainen toiminta koskisi niitä henkilöitä, jotka eivät kuuluisi valmisteilla olevan heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden sosiaalisesta kuntoutuksesta annettavan lain mukaisten palvelujen piiriin ja jotka tarvitsevat sosiaalisen vuorovaikutuksen ja osallisuuden turvaavaa sekä toimintakykyä ylläpitävää palvelua. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



23. 27. Tulisiko 17 §:n päiväaikaiseen toimintaan sisältyä toimintaan osallistumisen mahdollistavat matkat?

Vastaajien määrä: 1



24. 28. 18 §:ssä säädetään liikkumista tukevista palveluista. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1



25. 29. Onko 18 §:n 4 momentissa säädettyjen matkojen määrästä säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1



26. 30. 19 §:ssä säädetään liikkumista tukevien palvelujen toteuttamisesta. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



Ei kantaa

## 27. 31. 20 §:ssä säädetään taloudellisesta tuesta. Onko pykälässä tarpeen säätää nimenomaisesti taloudellisen tuen myöntämisestä auton tai muun kulkuvälineen hankintaan (20 § 4 mom.)?

Vastaajien määrä: 1



## 28. 32. Muita huomioita luvusta 3.

Vastaajien määrä: 1

### I Yleiskommentit

EHL on turvannut terveydenhuollon palvelut. Niiden tulee jatkossa olla saatavissa terveydenhuoltolain perusteella. Jatkovalmistelussa on selvitettävä terveydenhuoltolakiin tarvittavat muutokset, jotta EHL:iin perustuneet vaativan hoidon ja kuntoutuksen palvelut voidaan turvata. Terveydenhuoltolain muutostarpeet on selvitettävä ensisijaisesti rinnakkain Valas-jatkovalmistelun kanssa. Toissijaisesti tarkastelua varten on säädettävä 2-3 vuoden siirtymäaika.

### 9 § Avun ja tuen tarpeisiin vastaavat palvelut

Subjekttiivinen oikeus kohdissa 1-7 määriteltyihin palveluihin on välttämätön. "Vammaisella henkilöllä on oikeus" -muoto osoittaa selkeästi subjektiivisen oikeuden tiettyyn palveluun.

### 10 § Valmennus ja tuki

Kehitys- ja puhevammaisten kannalta on tärkeää, että valmennusta ja tukea voidaan tarvittaessa antaa myös vammaisen henkilön perheelle tai muille lähihenkilöille.

Sivulla 108, vasemmassa palstassa todetaan: "... kun vammaisen henkilön vuorovaikutuksen onnistuminen...". Kohta tulee muuttua muotoon: "... kun vammaisen henkilön vuorovaikutuksen JA KOMMUNIKOINNIN onnistuminen...".

### 11 § Henkilökohtainen apu

Yhdenvertaisuuden kannalta on välttämätöntä, että henkilökohtaiseen apuun ei liitetä ns. voimavararajausta.

### 14 § Asumista tukevat palvelut

14 § ei sinänsä turvaa asumista tukevien palveluiden KEHITTÄMISTÄ, mutta mahdollistaa asumista tukevien palvelujen räätälöinnin. Mikäli asuminen järjestetään SHL:n nojalla, on huomioitava, että asumista tukevien palvelujen asiakasmaksut eivät saa johtaa toimeentulotuen asiakkuuteen.

Ehdotamme 3 momenttiin lisäystä: "... turvataan vammaisen lapsen asuminen ensisijaisesti oman perheen kanssa. TÄMÄ ON VARMISTETTAVA RIITTÄVILLÄ TÄMÄN LAIN JA MUIDEN LAKIEN PERUSTEELLA JÄRJESTETTÄVILLÄ, LASTA JA PERHETTÄ TUKEVILLA PALVELUILLA JA TUKITOIMILLA. Jos OMAN PERHEEN KANSSA ASUMINEN ei ole lapsen edun mukaista,...". Perusteluissa on kuvattava, miten lapsen edun arviointi toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä.

### 16 § Lyhytaikainen huolenpito

On tärkeää, että lyhytaikainen huolenpito on iästä riippumaton subjektiivinen oikeus ja että se voi sisältää myös lyhytaikaista hoitoa.

### Ehdotamme ao. lisäyksiä:

- 1 momentti: "... kun huolenpidosta vastaava henkilö on ERI SYISTÄ lyhytaikaisesti estynyt tehtävästä."

- 3 momentti: "... määräytyvät vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja elämäntilanteen mukaan JA HÄNEN HUOLENPIDOSTAAN VASTAAVAN HENKILÖN TARPEIDEN JA ELÄMÄNTILANTEEN MUKAAN."

### 17 § Päiväaikainen toiminta

Palvelu kohdistuu määrällisesti hyvin pieneen ryhmään, joka tarvitsee yksilöllisesti räätälöityä päiväaikaista toimintaa voidakseen hyödyntää lähiyhteisön tarjoamia mahdollisuuksia.

### 18 § Liikkumista tukevat palvelut

Vammaisen lapsen tai nuoren perheelle myönnetty tuki auton hankintaan ei saa vähentää tai poistaa henkilön oikeutta muuhun liikkumisen tukeen.

### 20 § Taloudellinen tuki

Ehdotamme 20 §:n 3 momenttiin lisäystä: "Arvioitaessa... otetaan huomioon vammaisen henkilön YKSILÖLLINEN liikkumisen tarve."

## 29. 33. Huomioita luvusta 4.

Vastaajien määrä: 1

### I Yleiskommentit

Lain jatkovalmistelussa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että suunnitteluun, arviointiin ja toteutukseen liittyvät asiat sekä erityisesti päätös tuesta ja palveluista saatetaan asianomaisen tiedoksi sellaisella tavalla ja sellaisessa muodossa, että hän kykenee nämä itse ymmärtämään. Erityistä huomiota tässä tulee kiinnittää lapsiin ja nuoriin ja heitä koskeviin asioihin: etsitään kirjoitetun tekstin lisäksi ja rinnalle soveltuvia tapoja asioiden ymmärrettäväksi tekemiselle.

30. 34. 25 §:ssä säädetään palveluista perittävistä maksuista ja esityksen liitteenä on luonnos laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta. Pidätkö säännöstä palveluista perittävistä maksuista tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1



31. 35. 29 §:ssä säädetään siirtymäsäännöksistä. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



32. 36. Muita huomioita luvusta 5.

Vastaajien määrä: 1

- 25 § Palveluista perittävät maksut  
9 §:n kohdissa 1-7 ja 9 tarkoitettujen palvelujen tulee säilyä maksuttomina. Maksuttomuuden tulee siis säilyä myös liikkumista tukevissa palveluissa.

29 § Siirtymäsäännökset

Henkilön palvelutarpeen arvioinnin aloitteesta säädetään 5 §:ssä: "Palvelutarpeen arviointi on aloitettava [...], kun vammaisen henkilö taikka hänen laillinen edustaja, omainen, läheinen tai muu henkilö taikka viranomainen on ottanut yhteyttä...". 29 §:ssä palvelutarpeen uudelleen arvioinnista puolestaan todetaan, että se "...voidaan aloittaa vammaisen henkilön aloitteesta tai kunnan aloitteesta silloin, kun se on asiakkaan muuttuneen palvelutarpeen mukaista." 5 § ja 29 § eivät siis ole yhdenmukaiset sen osalta, kuka voi olla aloitteen tekijä. Siirtymäsäännöksissä ei voi säätää palvelutarpeen arvioinnin aloitteesta toisella tavalla kuin varsinaisessa palvelutarpeen arviointia koskevassa säännöksessä.

33. 37. Voitte tuoda esiin yleisiä näkökulmia hallituksen esitysluonnokseen liittyen. Listatkaa alkuun mielestänne kolme tärkeintä näkökulmaa.

Vastaajien määrä: 1

1)

- Vammaispalveluja koskevien erityislakien yhteensovittamista on välttämätöntä jatkaa pääministeri Sipilän hallituksen toimesta. Useat kommentoimamme asiat ovat nyt lausuttavana olevassa loppuraportissa vielä keskeneräisiä, jäsentymättömiä ja vaativat lisäselvityksiä ja -tarkennuksia. Myös vammaislainsäädännön uudistamisen kustannusvaikutusten arviointi on vielä puutteellinen. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen vaikutukset kehitys- ja puhevammaisten henkilöiden tarvitsemien erityispalvelujen järjestämiseen selviävät vasta sote-uudistuksen edetessä. Vammaislainsäädännön uudistamisen jatkovalmistelun ja sote-uudistuksen valmistelun tuleekin niveltä saumattomasti toisiinsa. Kehitysvammaliitto haluaa olla mukana lainsäädäntöuudistuksen jatkovalmistelussa tiiviisti ja konkreettisella panoksella. Tarjoamme jatkovalmisteluun kehitys- ja puhevammaisia henkilöitä koskevaa asiantuntemustamme.

2)

- Kehitysvammaliiton tavoitteena on lainsäädäntöuudistus, joka sisällyttää myös kaikista vaikeimmin kehitysvammaiset ja autismin kirjon henkilöt henkilökohtaisen avun piiriin; takaa vammaisille henkilöille maksuttomat kuljetuspalvelut; varmistaa vammaispalvelujen integraation terveydenhuollon kanssa erityisesti psykososiaalisen kuntoutuksen sekä kommunikaatio-ohjauksen ja -opetuksen osalta; varmistaa tuensaannin päätöksentekoon itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi sekä mahdollistaa henkilökohtaisen budjetoinnin hyödyntämisen yhtenä palvelujen järjestämisen tapana palvelun käyttäjien valinnanvapauden lisäämiseksi.

3)

34. 38. Vastaako esitys vammaisten lasten ja nuorten tarvitsemaan tuen tarpeeseen?

Vastaajien määrä: 1

- Yhdessä sosiaalihuoltolain kanssa kokonaisuus on lasten ja nuorten kannalta yhdenvertaisempi kuin aikaisemmin. Nämä lait eivät kuitenkaan poista sitä problematiikkaa, että lapset ja nuoret ovat edelleen usean hallintokunnan ja toimijatahon tuen ja palveluiden käyttäjiä (terveydenhuolto, opetus, Kela, terapiat), jolloin



lasten kannalta kokonaisuus jää hajanaiseksi. Lainsäädännössä ei ole nimettyä selkeästi lasten ja nuorten kannalta vastuutahoa, jonka tehtävänä olisi mm. yhdistää eri tahoilla oleva tieto, suunnitelmat sekä palvelut ja tuki lapsen ja nuoren sekä hänen perheensä kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi.

Lakiehdotus lähtee yksilöstä eikä anna varmuutta siitä, että lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen kannalta oleelliset lähihenkilöt tulevat riittävästi huomioituksi mm. avun ja tuen järjestämisessä ja päätöksiä tehtäessä.

### 35. 39. Voitte tuoda esiin näkökulmia jatkovalmisteluun liittyen. Listatkaa alkuun mielestänne korkeintaan kolme tärkeintä jatkovalmistelussa selvitettävää tai huomioitavaa seikkaa.

Vastaajien määrä: 1

1)

I Kehitysvammaisten erityishuoltolaki on turvannut kehitysvammaisille henkilöille terveydenhuollon palvelut. On välttämätöntä, että erityishuoltolain kumoamisen jälkeen nämä palvelut ovat yhdenvertaisesti saatavissa terveydenhuoltolain perusteella järjestettävänä terveyspalveluina. Valas-jatkovalmistelun yhteydessä on selvitettävä, mitä muutoksia terveydenhuoltolakiin tarvitaan, jotta esimerkiksi aiemmin erityishuoltolakiin perustuneet kuntoutuspalvelut voidaan turvata. Terveydenhuoltolain tarkastelun yhteydessä on myös määriteltävä selkeä järjestämisvastuu niiden terveyspalvelujen osalta, jotka on aiemmin järjestetty erityishuoltolain perusteella. Em. terveydenhuoltolain muutostarpeiden tarkastelu on suoritettava ensisijaisesti rinnakkain vammaislainsäädännön jatkovalmistelun yhteydessä. Toissijaisesti on säädettävä 2-3 vuoden siirtymäaika, jonka kuluessa em. tarkastelu suoritetaan.

2)

I Vammaislainsäädännön uudistamisen jatkovalmistelu ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden sosiaalisen kuntoutuksen lainsäädännön (nk. TEOS) jatkovalmistelu tulee nivoa tiiviisti yhteen. Erityisesti on tarkasteltava rinnakkain vammaislainsäädännön päiväaikaisen toiminnan ja TEOS-lain osallisuutta edistävän sosiaalisen kuntoutuksen tavoitteita ja toteutusta asiakkaan aseman kannalta. Vammaislainsäädännön päiväaikaiseen toimintaan osallistuvat henkilöt ja TEOS-lain osallisuutta edistävään sosiaaliseen kuntoutukseen osallistuvat henkilöt olisivat eriarvoisessa asemassa: päiväaikaiseen toimintaan sisältyisivät maksuttomat matkat, mutta ne eivät sisältyisi osallisuutta edistävään sosiaaliseen kuntoutukseen, johon osallistumisesta ei myöskään maksettaisi osallistujille kulukorvausta. Niinpä TEOS-lain mukaiseen osallisuutta edistävään sosiaaliseen kuntoutukseen osallistuvat henkilöt voisivat joutua hakemaan toimeentulotukea käyttäessään invataksia ja joutuessaan maksamaan siitä omavastuusuuden. Osallisuutta edistävään sosiaaliseen kuntoutukseen osallistuviin vammaisiin henkilöihin pätee kuitenkin suurelta osin sama argumentti kuin päiväaikaiseen toimintaan osallistuviin henkilöihin: "...Heidän toimeentulonsa on [...] yhteiskunnan tukien varassa. Osallistuminen saattaisi vaarantua ainakin silloin, jos vammaisen henkilö asuisi pitkän matkan takana, jonka hän joutuisi kulkemaan invataksilla ja maksamaan omavastuusuuden. Siksi maksuttomat matkat olisivat oikeutettua positiivista erityiskohtelua." (17 § Päiväaikainen toiminta, yksityiskohtaiset perustelut, s. 132.)

3)

I Jatkovalmistelussa tulee selvittää mahdollisuudet määrittää henkilökohtainen budjetointi yhdeksi palvelujen järjestämisen tavaksi. Erityisesti tulee selvittää henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöönottoa 10 § Valmennuksessa ja tuessa, 16 § Lyhytaikaisessa huolenpidossa, 17 § Päiväaikaisessa toiminnassa sekä 18 § Liikkumista tukevissa palveluissa. Henkilökohtainen budjetointi on palvelujen järjestämisen tapa, jossa palvelujen käyttäjä saa enemmän päätösvaltaa omista palveluistaan. Asiakas on keskiössä suunnittelemassa yksilöllisiä, oman elämänsä kannalta tarpeellisia, mielekkäitä ja tarkoituksenmukaisia palveluja. Henkilökohtaisessa budjetoinnissa asiakkaalle muodostetaan hänen avun ja tuen tarpeidensa sekä tuen ja palvelujen kustannusten pohjalta määritetty henkilökohtainen budjetti. Näin tehdään näkyväksi se taloudellinen resurssi, joka on käytettävissä tietyn henkilön palvelujen järjestämiseen. Kun käytettävissä oleva resurssi eli henkilökohtaisen budjetin suuruus tiedetään, asiakas voi suunnitella yhdessä työntekijän kanssa, miten resurssi olisi mielekästä käyttää, jotta palvelut ja tukitoimet vastaisivat asiakkaan toiveita ja tarpeita ja tukisivat omaehtoista elämää. Menettely lisää palvelujen käyttäjien vaikutus- ja valinnanmahdollisuuksia palveluiden suunnittelussa ja hankinnassa ja mahdollistaa palvelujen yksilöllisen räätälöinnin.

### 36. 40. Mitä uudistuksen toimeenpanossa tulee erityisesti huomioida?

Vastaajien määrä: 1

I Lain jatkovalmistelussa ja sitä seuraavassa toimeenpanossa tarvitaan vahva tuki lakia soveltaville henkilöille ja heidän esimiehilleen. Tämä edellyttää mm. selkeitä soveltamisohjeita ja koulutusta.